Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA" din IAȘI

Teaching learning spaces competence from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

PLAN DE LECȚIE

PENTRU ÎNVĂȚAREA EXPERIENȚIALĂ

ÎN CADRUL LABORATOARELOR DE DIDACTICI APLICATE

Numele autorului: prof. Elena Lungu
Instituția și țara: Grădinița cu Program Prelungit nr. 26, Iași - România

Nivelul educațional: grădiniță/școală primară: Grădiniță
Titlul (subiectul) activității: *„Flori parfumate, de albinuțe alintate!"*

Abordare pedagogică:

„Educația nu este învățarea faptelor, ci formarea minții pentru a gândi"
Albert Einstein

O sumă de sintagme relativ similare gravitează în jurul termenilor ***învățare*** și ***experiență:*** *educație experiențială - învățarea experiențială - învățare din experiență.* Deși există idei comune și conexiuni evidente între aceste concepte, ele au dimensiuni care nu se suprapun în totalitate, o delimitare, chiar dacă sumară, fiind necesară.

Educația experiențială cuprinde un spectru larg al educației, incluzând aspecte precum obiective, structură, măsuri sistematice, relații între partenerii educaționali, metode etc.

Învățarea experiențială este definită mai degrabă ca un proces de învățare prin *reconstrucție continuă pe baza experienței* (Dewey), decât un parcurs pentru atingerea unor obiective, o învățare care are loc în patru secvențe, mereu aceleași, în urma reflecției asupra a ceea ce se face *"aici și acum"* (Rogers), utilizând abilitățile analitice ale individului, capacitatea sa de abstractizare, conceptualizare, pentru o experimentare activă a noilor achiziții, ce vor constitui ulterior bază pentru continuarea ciclului de învățare (apud Kolb).

Între acest tip de învățare și *învățarea din experiență,* linia de demarcație este adesea greu de stabilit, termenii și ideile din spatele lor confundându-se, de cele mai multe ori.

Poate că o exemplificare concretă a celor două ipostaze ar ajuta o diferențiere mai explicită: *învățarea din experiență* este aceea care se produce atunci când un copil apropie mâna de aragazul cu focul aprins și se frige. El învață din această întâmplare că focul produce arsuri, durere, experiența senzorială directă stând, mai degrabă, sub semnul zicalei "tot pățitul e priceput", decât sub semnul intenției conștiente de a învăța ce se întâmplă în astfel de situații. Desigur, experiența concretă ar avea un impact direct, copilul nu ar mai întinde altă dată mâna către flacără, dar ceea ce ar învăța ar fi frica de

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

foc și nu o experiență utilă în viața viața lui, aceea de a conștientiza pericolul și a gândi strategii de evitare a acestuia în situații noi de viață.

Pe de altă parte, *învățarea experiențială* are un scop, un context clar definit, presupune intenție și participare activă, experiența concretă fiind doar punctul de plecare în învățare, una care este urmată de observație și reflecție, de gândire, experimentare în contexte noi, și apoi o nouă experiență care cumulează experiențele anterioare. Să luăm, în acest al doilea caz, exemplul unui cadru didactic aflat în formare inițială, care face practică într-o grădiniță. În stadiul "experienței concrete", cel care învață – practicantul, susține o activitate demonstrativă, experimentând concret rolul de cadru didactic. Această experiență, cât se poate de reală și plină de emoții, creează bazele pentru "observație și reflecție", iar viitorul educator are posibilitatea de a reflecta asupra activității desfășurate, luând în considerare ce funcționează și ce nu în demersul său didactic, gândind apoi la strategii de a-și îmbunătăți prestația didactică la următoarea încercare (de ex.: să gestioneze mai bine timpul didactic; să explice mai clar, mai coerent sarcinile didactice; să accesibilizeze conținuturile vehiculate luând în considerare particularitățile de vârstă ale preșcolarilor din grupa la care predă; să fie mai atent cum formulează întrebările adresate copiilor – în funcție de volumul vocabularului lor; să vorbească mai încet/mai tare/mai clar; să fie mai expresiv în comunicare; să se poziționeze altfel în raport cu preșcolarii, să găsească forme mai potrivite de organizare a colectivului de copii; să introducă mai multe elemente de joc pentru a le menține concentrată atenția etc.), realizând astfel o conceptualizare abstractă. Fiecare nouă încercare de a susține o activitate de calitate fiind influențată de modelul ciclic alcătuit din experiența anterioară – stare de lucruri care nu poate conduce decât la o învățare eficientă, autentică, cu sens.

Dacă, atunci când ne referim la adulți, învățarea experiențială poate avea loc fără un profesor și, uneori, are legătură doar cu procesul de obținere a cunoștințelor din experiența directă a individului, atunci când vorbim de educația timpurie, învățarea semnificativă reclamă prezența unui adult facilitator, a educatorului/părintelui care să creeze contextul propice învățării, să trezească interesul copilului pentru activitate, să gândească sarcinile, pașii de urmat, care să faciliteze analiza asupra ce s-a făcut prin adresarea de întrebări relevante, ajutându-l pe acesta să tragă concluzii, încurajându-l să își testeze cunoștințele în noi situații de învățare.

3 concepte-cheie: învățare experiențială, mediu, sănătate

Descrierea experienței de predare/învățare (scop):

Activitatea gospodărească desfășurată cu Grupa Albinuțelor, în cadrul Domeniului Om și Societate, a avut ca scop familiarizarea preșcolarilor cu procedeul de obținere a unor produse cosmetice simplu de realizat – apa de trandafiri și uleiul de trandafir și lavandă.

Pe lângă caracterul inedit, de situare a copiilor în postura unor mici cosmeticieni, care prepară loțiuni, activitatea a avut ca intenție pedagogică familiarizarea copiilor cu simple fenomene fizice (legate de interacțiunea dintre corpuri) și fenomene termice (ce caracterizează starea de încălzire). În egală măsură s-a avut în vedere, în scopul îngrijirii sănătății, valorificarea unor produse naturale cultivate în

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

grădina senzorială a grădiniței, precum și educarea copiilor în spiritul prezervării acesteia, a naturii, în general.

Preșcolarii au avut de cules din grădina senzorială și din curtea grădiniței lavandă și flori de trandafiri din specii precum *Rosa Damascena* și, mai putin, *Rosa Gallica*. Ei au spălat trandafirii, pentru a nu avea impurități și au desprins de pe tijă florile de lavandă, apoi au pus în recipiente de sticlă florile, presându-le bine cu degetele și mai apoi folosind degetare de silicon (pentru a nu resimți disconfort în timpul acțiunii de presare cu degetele, atunci când borcanele au fost aproape pline).

Într-o altă etapă, în bucătăria grădiniței a fost încălzită apă care a fost turnată peste petalele de trandafiri, în borcane pentru infuzat. Copiii au înfiletat cu grijă borcanele și, împreună, le-am etichetat.

Preșcolarii au primit sarcina de a continua procesul de preparare a apei de trandafiri prin procesul de sterilizare la bain marie, acasă, în familie, alături de părinți, pentru ca aceștia din urmă să poată asigura finalizarea cu succes a preparării loțiunii, în condiții de siguranță pentru copii.

Spre sfârșitul activității experiențiale concrete, copiii au preparat uleiul de trandafiri și pe cel de lavandă. Ei au fost încântați să constate cât de ușor și de plăcut a fost ca, în mirosul îmbietor de lavandă și trandafiri, să ne jucăm de-a cosmeticienii care „alintă" cu grijă flori.

A urmat apoi etapa observărilor reflective în care copiii au rememorat unele etape – fenomene observate, au stabilit relații cauzale, au descris experiențe senzoriale și sentimentele ce le-au însoțit și au stabilit unele concluzii, exprimându-și dorința de a exersa procedurile și cu alte plante parfumate din grădina senzorială sau unele cumpărate de părinții lor, reținând că ar fi indicat ca acestea să nu fie din florării, astfel încât să nu conțină conservanți.

3-5 obiective:

O_1- Realizarea unor produse cosmetice simple din florile trandafirilor și lavandei din grădina grădiniței;
O_2- Intuirea procesului de infuzare, dizolvare, sterilizare, macerare la rece;
O_3- Familiarizarea copiilor cu avantajele și beneficiile unor produse bio;
O_4- Educarea dragostei pentru natură și a unui comportament ecologic.

Materiale necesare și o scurtă descriere a spațiului de învățare:

Pentru activitate am avut nevoie de următoarele materiale: 17 borcănele cu capace, 300 ml ulei de migdale/ măsline, forfecele, un coș plin cu flori de trandafiri, trei mănunchiuri de flori de lavandă uscată și un buchețel mic de lavandă proaspăt culeasă, strecurători și lighenașe pentru spălarea trandafirilor, prosoape curate pentru scurgerea apei de pe petalele de trandafiri, coșulețe micuțe pentru colectarea florilor de lavandă, un vas mare și un ibric cu apă fiartă și adusă aproape de temperatura camerei.

Spațiul de învățare în care s-a desfășurat activitatea a fost, în egală măsură cel indoor – al sălii de clasă/al băii, cat și cel outdoor – în grădina senzorială *Micul Prinț* și în proximitatea ei. Plantele au fost sădite împreună cu preșcolarii și sunt rodul îngrijirii și de către ei.

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

Pașii activității de învățare experiențială:

1. **Planificarea activității experiențiale:**

Pasul 1: După o secvență de joc liber-ales în grădina senzorială preșcolarii grupei Albinuțelor s-au adunat în hexagonul senzorial pentru a admira „câmpul" de lavandă proaspăt înflorit. Copiii au discutat despre culoarea suavă, violet, mai frumoasă parcă acum, scăldată în razele de soare ale dimineții, și au mers să miroase florile. Apoi au făcut un inventar al plantelor din grădină care mai au flori în această perioadă și au observat că florile trandafirilor (atât a celor din grădină, cât și a celor din curtea adiacentă) încep să se ofilească și că o mulțime de petale au fost împrăștiate pe jos, exprimându-și părerea de rău că nu va mai fi la fel de frumos... Acesta a fost momentul când ne-am gândit să prelungim bucuria de a avea o grădină plină de viață, care ne încântă simțul vizual și olfactiv, și să nu lăsăm să se risipească în zadar plantele pe care le-am sădit împreună cu copiii.

Am purtat o discuție cu preșcolarii despre ce am putea face din petalele de trandafiri (unii au propus să le punem la presat, așa cum am făcut cu frunzele în anotimpul de toamnă, alții au sugerat să le turnăm mai multă apă la rădăcină sau să îi tăiem pe cei care nu s-au ofilit încă și să îi punem în vazele din clase, sau, poate, să îi dăruim mamelor). Atunci am venit cu o idee și mai interesantă: să facem apă de trandafiri cu care mămicile să își împrospăteze tenul. Fiecare copil și-a dorit o mămică cu tenul luminos, zâmbitoare, dar a apărut, inevitabil, întrebarea: *este greu să faci apă de trandafiri?*

2. **Activitatea experiențială propriu-zisă:**

Pasul 2: Copiilor li s-au explicat pașii activității: pregătirea borcanelor - dezlipirea etichetelor și spălarea lor cu apă foarte fierbinte – sarcină pentru doamnele îngrijitoare), culegerea florilor, spălarea lor pentru a îndepărta praful sau eventualele insecte, zvântarea petalelor/florilor, așezarea și presarea lor în borcănele astfel încât să încapă cât mai multe și apoi completarea spațiului rămas liber cu apă fiartă care este încă călduță.

- ***Dezlipirea etichetelor a fost un moment interesant. De mult nu a mai fost atât de liniște în grupa noastră...!***

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA"
din IAȘI

Teaching learning spaces competence
from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

Culegerea/tăierea trandafirilor a prilejuit discuții privind soiurile de trandafiri, desigur fără a teoretiza, cu înșiruirea caracteristicilor lor (au culori diferite, unii miros mai puternic, alții sunt mai bogați - au petale mai multe/puține, sunt mai mulți pe o crenguță sau crește o singură floare pe tulpină etc.).

În mod special am lăsat pe mai târziu, aspectul privitor la faptul că există trandafiri comestibili (exact ca unii dintre cei pe care îi culegeam noi), ... după momentul în care am spălat trandafirii și am putut supraveghea atent fiecare „degustător".

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA"
din IAȘI

Teaching learning spaces competence
from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

A urmat apoi ***spălarea cu grijă a florilor*** *... și mirosirea lor din când în când.*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA"
din IAȘI

Teaching learning spaces competence
from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

După zvântarea petalelor, a doua zi, activitatea a continuat cu umplerea recipientelor cu petale de trandafiri *(și "măsurarea" hărniciei…).*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA"
din IAȘI

Teaching learning spaces competence from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

Presarea petalelor** în borcănele și **completarea spațiului rămas liber cu apă caldă**. **Înfiletarea capacului.

*În răstimpul cât **petalele de trandafiri infuzează**, copiii s-au întors în grădina senzorială și **au tăiat flori de lavandă**.*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA"
din IAȘI

Teaching learning spaces competence
from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

Desprinderea florilor de levănțică de pe crenguțe *(în activitate a fost utilizată în proporție de 1 la 3, lavandă proaspătă dar și lavandă uscată timp de o săptămână, aceasta din urmă fiind mai ușor de desprins de pe crenguțe.).*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA"
din IAȘI

Teaching learning spaces competence
from early childhood education
TELESPA
2018-1-RO01-KA201-049545

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

După desprinderea micuțelor flori de pe tije, copiii au umplut un borcănel cu flori de levănțică și unul cu restul petalelor de trandafir și au turnat treptat ulei de măsline extravirgin, presat la rece pentru ***a prepara uleiul de trandafir și pe cel de lavandă.***

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

3. **Principalele constatări și discuții:**

Pasul 3: După activitatea propriu-zisă, educatoarea a facilitat gândirea reflectivă asupra experienței pe care copiii au avut-o, sprijinind o mai bună înțelegere a felului în care pot aplica ceea ce au învățat în propria viață. Întrebările euristice au solicitat intens gândirea copiilor iar rezultatul credem că a facilitat aprofundarea învățării în cadrul grupului.

- ***V- a plăcut să faceți apă de trandafiri?***
- *„Da, m-am amuzat!" / „O să îi spun și tăticului meu cum să facă, ca să îi facem o surpriză mamei!" / „Mie mi-a plăcut cum miroseau florile! Foarte tare! Uite! Îmi miros mâinile a levănțică!" / „A fost interesant!"/ „Și mie mi-a plăcut!"*
- ***Ce ați observat că se întâmplă cu petalele după ce le-am acoperit apa caldă?***
- *„Culoarea din petale a colorat apa și petalele deveneau spălăcite, albe."*
- ***De ce s-a întâmplat asta?***
- *„???" / „S-au muiat petalele de trandafir!" / „Se dizolvă culoarea!" / „Apa caldă a dizolvat culoarea trandafirilor, ca acuarela... doar că acuarela se dizolvă și cu apă rece!" / „A ieșit zeamă colorată din trandafir." / „Apa mea a ieșit mai roșie, pentru că eu am pus în borcan doar petale roșii, nu roz!"*
- ***Ați mai văzut că se întâmplă asta în alte situații, când preparăm mâncare, de exemplu?***

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

- *„Da, când facem ceai, se colorează apa!" / „Când mama face cafea!" / „Când punem carne în apă și apa se înroșește de la sânge." / „Când fierbem fasole roșie!"*

Atunci când punem apă fierbinte peste plante medicinale spunem că facem o infuzie. Ceaiul este o infuzie! Și apa noastră de trandafiri ar fi fost o infuzie dacă puneam apă fierbinte peste petale.

- ***Cum era apa pe care am pus-o, era fierbinte?***
- *Era doar caldă.*

Asta înseamnă că va trebui să așteptăm mai mult timp să se coloreze apa.

- ***Știți cum am mai fi putut dizolva culoarea din petale?*** *Puteam să fierbem petalele, dar acesta nu e un lucru pe care să îl faceți singuri...* ***Știți de ce?***
- *„Copiii nu au voie să umble la aragaz! / „Ne putem opări! Eu, odată am băgat degetul în cana cu lapte fierbinte și m-a usturat și am plâns tare!" / „Mama pune oala cu borș în spate la aragaz, ca să nu ating eu din greșeală și să mă frig!"*
- ***Mai cunoașteți alte substanțe care se dizolvă?***
- *„Dizolvăm zahărul în lapte sau ceai" / „Sau sarea, cum am făcut noi când am pus castraveți la murat!"*

Da, în activitatea noastră, am observat cum lichidul colorat din petalele trandafirilor s-a dizolvat treptat în apa caldă spre a forma împreună o soluție – apa de trandafiri.

- ***Cum putem folosi ce știm despre dizolvare?***
- *„La compot!" / „Când vopsim ouăle de Pași cu cojile de la ceapă!" / „Când vopsim haine. Mama a vopsit o rochiță de a mea care era pătată!" / „Când facem apă de trandafiri!"*

4. **Reflecții:**

Pasul 4: Copiilor li s-a explicat că este necesar **să sterilizeze** borcanele pe bain-marie, li s-a descris procedeul și li s-a precizat că părinții au fost rugați deja să facă acest lucru împreună cu ei.

- ***Este de ajuns să dizolvăm culoarea din petalele trandafirilor ca să folosim în siguranță apa de trandafiri? Ce mai trebuie să facem?***
- *„Trebuie să o rugăm pe mama să pună borcănelul la fiert!" / „Da, pe baie marină (Bain-marie)!"*
- ***Adică să îl sterilizăm. Ați mai văzut părinții sterilizând preparate/alimente?***
- *„Da, mama pune zacusca la sterilizat. În cuptor" / „Mama mea pregătește pe baie marină (Bain-marie) borcanele cu compot pentru iarnă!"*
- ***De ce trebuie să sterilizăm borcanele cu apă de trandafiri?***
- *„Ca să moară toți microbii la fiert!" / „Ca să fie sigură apa de trandafiri și să ne facă bine la piele!" / „Ca să țină toată iarna!"*

Apa de trandafiri pe care am făcut-o noi se folosește o perioadă scurtă de timp și se păstrează într-un loc ferit de lumină și căldură, de preferință la frigider. Nu o putem păstra peste iarnă. Dar dacă dorim să avem și în perioada de iarnă, atunci o putem cumpăra din magazine sau o putem prepara folosind câteva picături de ulei concentrat (esențial) de trandafir.

- *„Ca cel pe care l-am pus noi la macerat?"*
- ***Exact.***

Preșcolarilor le-a fost explicat și procesul de **macerare la rece.** Ei au fost anunțați că acest ulei va fi gata de folosit într-o lună, și ca el va sta "în vizită "la fiecare copil din grupă câte 2 zile, timp în care,

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

copilul care îl va avea, va trebui să îl întoarcă cu capacul în jos dimineața, când pleacă la grădiniță, și apoi invers seara, când se întoarce acasă. Pe lângă această rotație a borcanului, ca macerarea la rece să aibă loc corect, borcănelul v-a fi ținut într-o cutie închisă (la întuneric), în frigider (la rece).

Apoi s-a purtat o discuție cu privire la beneficiile apei de trandafiri și a uleiului de trandafir sau lavandă și a modului în care poate fi folosit preparatul realizat de ei.

Utilizarea în contexte diferite:

- ✓ ***Rețetar de preparat în vacanță cu părinții sau bunicii pentru:***

Electrizarea părului – prepară o mască din părți egale de apă de trandafir și glicerină. Masează părul. Lasă să acționeze 30 de minute, apoi șamponează părul și clătește bine. *Rezultat:* părul nu se mai electrizează.

Arsuri solare – dă pe răzătoare o bucată de castravete, apoi amestecă castravetele ras cu 1 lingură de apă de trandafiri și 2 linguri de miere. Aplică masca pe tenul ars de soare și las-o să acționeze 15 minute. Apoi clătește bine pielea și unge-o cu o cremă hidratantă. *Rezultat:* arsurile sau senzația de strângere a pielii se vor calma.

Piele uscată (din cauza soarelui sau a frigului) – amestecă 1 parte - apă de trandafiri și 3 părți - ulei de migdale/lavandă și masează-ți corpul. *Rezultat:* pielea va fi hidratată în profunzime și va deveni catifelată.

Păr uscat – toarnă o cană de apă de trandafiri pe păr după ce te-ai clătit. *Rezultat:* părul va fi moale, strălucitor și va mirosi minunat.

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

Scalp cu mătreață – pune apă de trandafiri direct în șampon, diluându-l. *Rezultat:* treptat mătreața va dispărea.

Curățarea tenului – îmbibați apă de trandafiri pe o dischetă de bumbac și adăugați un strop de ulei de cocos, ștergeți delicat tenul. *Rezultat:* pielea va deveni curată și catifelată.

- ✓ ***Apa de trandafiri poate fi utilizată de copii și familiile lor în gastronomie*** *pentru pregătirea deserturilor, înlocuind cu succes vanilia*

Ea poate fi adăugată în înghețată, în budinci, prăjituri, torturi, tarte, sorbet, brioșe, gemuri și dulceață de căpșuni, piersici, zmeură și rubarbă.

- ✓ ***Uleiul de trandafiri a fost dăruit unui copil care se mută în altă localitate și nu va mai face parte din grupa Albinuțelor (care alintă flori).***

- ✓ ***Uleiul de lavandă va fi păstrat în sala de grupă în cutia magică, pentru a vindeca, la nevoie, dureri de cap, dor de mame, dor de vară și flori, frici și supărări mărunte și, desigur, iritații ale pielii.***

De altfel, a fost necesară o "sesiune de tratament' chiar înainte de macerare pentru niște pișcături de țânțari, vizibile, dar mai ales… invizibile.

PILLOTING SESSION

Partner responsible: Alexandru Ioan Cuza University of Iași, P1

Referințe (Bibliografie):

- Dewey, J., (1872). *Democrație și educație*, editura Didactică și pedagogică, București
- Bogdan, C. (2012). *Identitate și ritm la J Dewey*, revista Cogito, nr. 4.
- Kolb, D. (1984). *Experiential Learning: experience as the source of learning and development.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- *Moon, J.* et all (2004). *A Handbook of Reflective and Experiential Learning: Theory and Practice,* Routledge Falmer, London